

Posudek diplomové práce

Daniela Ježdíková, *Architektura a sepulkrální památky historických pohřebišť na území bývalých okresů Hradec Králové, Náchod a Rychnov nad Kněžnou*, Ústav historických věd FF Univerzity Pardubice, 2022.

Předkládaná diplomová práce si vytkla za cíl zevrubné zmapování hodnotných sepulkrálních památek v severovýchodní oblasti východočeského regionu a to v časovém rozmezí od začátku 19. století až do závěru 20. století (v reálu autorka do svého výzkumu zapojila i některé zcela současné náhrobové realizace). Jednotlivé památky hřbitovního umění měly být podle zadání popsány, ikonograficky interpretovány a jejich vznik a výsledná podoba měly být vyloženy v širších historických, kulturních a sociálních souvislostech. Katalogový korpus, který se měl být jádrem práce, se měl, resp. mohl soustředit také na zachycení současného stavu památek, případně na jejich poškození.

V úvodních kapitolách se autorka věnovala vymezení sledované geografické oblasti, typologii hřbitovních okrsků a stručnému nástínu recepce smrti a historie pohřbívání od pravěku až za práh moderní doby. Důraz na uměnovědnou metodologickou optiku výzkumu prezentovala v kapitole, informující o bohatství architektonických forem a frekventované symbolicky podložené figury náhrobků (stéla, obelisk–pyramida, sloup, urna–váza, sarkofág–rakev–tumba, kříž) a/nebo jejich sochařského ztvárnění (Génius, plačka, Ježíš Kristus, Panna Marie, reflexe portrétu nebožtíka nebo jeho profesní báze). Vlastní jádro práce Daniely Ježdíkové tvoří katalogově a podle lokace hřbitovů uspořádaný výběr kulturněhistoricky pozoruhodných náhrobních artefaktů ze hřbitovů na Královéhradecku (20 lokalit), Náchodsku (12 lokalit) a Rychnovsku (12 lokalit). Ve zmíněných lokalitách byl proveden časově náročný terénní výzkum a fotodokumentace. Poznatky získané z terénu autorka zdárně komparovala a pokusila se o stylové určení, ikonografický popis a umělecko-historické zhodnocení konkrétních artefaktů.

V katalogu byla shromážděna řada dílčích poznatků o zemřelých, objednavatelích hrodek a kamenosochařích, popřípadě architektch, kteří se podíleli na jejich ztvárnění. Autorka se opírala o adekvátní sekundární literaturu, ať již uměnovědného, topografického nebo sociologického rázu. V představeném korpusu upozornila na řadu ne zcela obvyklých motivů. Rozpracování by si zasloužilo téma historických předloh, využitých k návrhům jednotlivých náhrobků, a migrace sochaři využívaných motivů z grafických předloh a knižních souborů („paper tombstone“) do kamenosochařské výzdoby náhrobků. Podobně zůstala práce v lecčems dlužna zevrubnější komparaci dílenské výroby, svázané s jednotlivými sochaři a kameníky (např. produkce tvůrců spojených se sochařsko-kamenickou školou v Hořicích), v širším regionu.

Pozornosti autorky naopak neunikla mnohdy zajímavá textová složka náhrobních nápisů, které – jak bylo již kdysi připomenuto Romanem Prahlem – vypovídají nejen o zesnulých, ale také o pozůstalých, jejich vkusu a smýšlení často více než vlastní výtvarné řešení náhrobků. Dovolím si jen korekci k autorskému určení náhrobu rodiny Ježkovi v Ohnišťanech (s. 84): František Bílek (1889–1944) z Podhorního Újezda na Jičínsku není totožný se sochařem, malířem, grafikem příležitostným architektem a stoupencem Církve československé husitské Františkem Bílkem (1872–1941), rodákem z jihočeského Chýnova. Pochvalu si zaslouží autorkou připravená a o sledovaném souboru hřbitovní kultury zdárně informující obrazová příloha, obsahující i schematických plánek hřbitovů s umístěním popisovaných náhrobků (s.161-177).

Stylistická a jazyková podoba práce je ke čtenáři vstřícná a na dobré úrovni. Celkově práce splnila kritéria kladená na kvalifikační práce v magisterském stupni studia. Přinesla zevrubnou a interpretačně svěží sondu do (nejen) hřbitovního umění posledních dvouset let a poskytuje solidní korpus pro komparace s náhrobní produkcí v dalších regionech.

Práci **doporučuji k obhajobě** a navrhuji hodnocení **A**.

doc. Mg. Pavel Panoch, Ph.D.

V Pardubicích dne 15. 5. 2022